

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ
КАФЕДРА ОЛІМПІЙСЬКОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
олімпійського та
професійного спорту
протокол № 1 від 7 вересня
2020 р.

в.о. завідувача кафедри

доц. Харченко-
Баранецька Л.Л.

**СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ КОМПОНЕНТИ
ОК 19 ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Освітня програма – Фізична культура і спорт першого бакалаврського рівня

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Херсон 2020

Викладач (і)	Степанюк Світлана Іванівна Харченко-Баранецька Людмила Леонідівна
Посилання на сайт	http://ksuonline.kspu.edu
Контактний тел.	0552326765 0995037554
Е-mail викладача	svitlanastepanuk1@gmail.com kharchenkobaranetskaya@gmail.com
Графік консультацій	Вівторок 4 пара За призначеною датою і часом
Семестр	I семестр (I і II модулі)
Методи викладання	Пояснювально-ілюстративні: лекція; бесіда; пояснення; ілюстрація. Інтерактивні: групові дискусії; аналіз реальних проблем; дискусія «питання-відповідь»; робота у групах; інтерактивні презентації; дискусії; мозкові штурми; аналіз історій і ситуацій. Частково-пошуковий
Форми контролю	Іспит

1. **Анотація курсу** сформувати систему знань та уявлень стосовно загальних закономірностей виникнення, становлення і розвитку фізичної виховання і спорту на різних етапах існування людського суспільства.

2. **Мета та завдання курсу. Мета курсу** - формування системи знань щодо виникнення й розвитку засобів, форм, методів, ідей та теорій фізичного виховання та спорту.

Завдання курсу: розвиток професійної самосвідомості майбутніх фахівців; вивчити історичні аспекти становлення та розвитку фізичної культури у світі та в Україні; виховання морально-етичних та ідейно-патріотичних переконань фахівця, причетності до світової історичної спадщини та традицій в галузі фізичної культури; прищеплення фахівцям навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку фізичної культури та спорту; навчання практичних навичок роботи з історичною та науковою літературою, критичного осмислення документів та першоджерел; вироблення умінь застосовувати набуті знання у професійній

діяльності, для орієнтації в сучасних тенденціях розвитку фізичної культури та спорту, оцінки спортивних явищ та подій.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК 6. Здатність до розуміння ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту.

Результати навчання

ПРН 1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.

ПРН 2. Спілкуватися українською мовою у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування;

ПРН 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.

ПРН 12. Аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях.

ПРН 20. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН 21. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

4. **Обсяг курсу на поточний навчальний рік**

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Семінарські заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
4/120	16	28	76

5. **Ознаки курсу**

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/вибіркова компонента
2020-2021	1	017 Фізична культура і спорт	1	Обов'язкова

6. **Технічне й програмне забезпечення/обладнання**

Теоретичні знання і практичні навички студенти отримують в спеціалізованих аудиторіях, які оснащені наочно-інформаційними матеріалами. В наявності є мультимедійний проектор і ноутбук. В рамках дистанційного навчання за допомогою сервісу онлайн-конференцій та відеозв'язку Zoom.

7. Політика курсу. Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність.

Очікується, що самостійні творчі завдання (методичні розробки, кейси) студентів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

7. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план	Форма навчального заняття, кількість годин (аудиторної та самостійної роботи)	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. СВІТОВА ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ					
Тиждень 3 дата, 6 академічних годин	Вступ. Значення, зміст та завдання предмету 1. “Історія фізичної культури” як навчальна і наукова дисципліна. 2. Структура курсу, його зв’язок з іншими предметами. 3. Основні терміни і поняття дисципліни та еволюція їх розвитку. 4. Періодизація та джерела вивчення історії фізичної культури.	Лекція, 2	1,4,5,26,40	Опрацювання лекційного матеріалу №1	
	Витоки фізичної культури. Фізична культура в первісному суспільстві 1. Передумови виникнення і розвитку	Лекція, 2	1,4,5,6,26	Опрацювання лекційного матеріалу №2	

	фізичних вправ та ігор у первісному суспільстві. 2. Теорії походження фізичної культури.				
	Вступ. Значення, зміст та завдання предмету 1. “Історія фізичної культури” як навчальна і наукова дисципліна. 2. Структура курсу, його зв’язок з іншими предметами. 3. Основні терміни і поняття дисципліни та еволюція їх розвитку. 4. Періодизація та джерела вивчення історії фізичної культури.	Практичне, 2	1,4,5,26,40	Підготовка до практичного заняття №1	2
Тиждень 4 дата, 2 академічних годин	Витоки фізичної культури. Фізична культура в первісному суспільстві 1. Передумови виникнення і розвитку фізичних вправ та ігор у первісному суспільстві. 2. Теорії походження фізичної культури.	Практичне, 2	1,4,5,26	Підготовка до практичного заняття №2	2
Тиждень 5 дата, 4 академічних годин	Фізична культура стародавнього світу 1. Особливості, провідні форми та суспільне значення фізичної	Лекція, 2	1,4,5,19,37	Опрацювання лекційного матеріалу №3	

	<p>культури стародавнього світу.</p> <p>2. Значення фізичного виховання в житті Стародавньої Греції. Зміст античної гімнастики.</p> <p>3. Особливості фізичної культури Стародавнього Риму.</p> <p>4. Особливості фізичної культури у країнах Стародавнього Сходу та Америки</p>				
	<p>Фізична культура стародавнього світу</p> <p>1. Особливості, провідні форми та суспільне значення фізичної культури стародавнього світу.</p> <p>2. Значення фізичного виховання в житті Стародавньої Греції. Зміст античної гімнастики.</p> <p>3. Особливості фізичної культури Стародавнього Риму.</p> <p>4. Особливості фізичної культури у країнах Стародавнього Сходу та Америки</p>	Практичне, 2	1,4,5,19,37	Підготовка до практичного заняття №3	2
Тиждень 6	Фізична культура епохи	Практичне, 2	1,4,5,	Підготовка до	2

<p>дата, 2 академічних годин</p>	<p>середньовіччя</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості європейської фізичної культури в Середні віки. 2. Особливості фізичного виховання у Середні віки в країнах Сходу. 3. Лицарська система фізичного виховання. 4. Розвиток фізичної культури серед селян та ремісників-міщан європейських країн. 5. Вплив християнської релігії на розвиток фізичного виховання. 6. Зародження науково-методичної думки в галузі фізичного виховання. 			<p>практичного заняття №4</p>	
<p>Тиждень 7 дата, 2 академічних годин</p>	<p>Фізична культура нового часу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови формування національних систем фізичного виховання у XVIII-XIX ст. 2. Особливості німецької, шведської, французької та сокільської систем фізичного виховання. 3. Утворення нових 	<p>Практика,2</p>	<p>1,4,5,19,26</p>	<p>Підготовка до практичного заняття №5</p>	<p>2</p>

	форм та структур фізичного виховання: релігійних, жіночих, робітничих. Скаутський рух.				
Тиждень 8 дата, 2 академічних годин	Особливості розвитку спорту нового часу 1. Англійська система фізичного виховання. Діяльність Томаса Арнольда. 2. Формування системи міжнародних змагань та організаційних структур міжнародного спорту. 3. Формування наукових основ розвитку спорту.	Практика, 2	1,4,5,26	Підготовка до практичного заняття №6	2
Модуль 2. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ					
Тиждень 9 дата, 6 академічних годин	Олімпійські ігри стародавньої Греції 1. Значення спорту у житті античних греків. 2. Передумови виникнення Олімпійських ігор у Стародавній Греції. 3. Програма, зміст, учасники Олімпійських ігор. 4. Спортивні споруди Стародавньої Греції. 5. Причини занепаду давньогрецьких	Лекція, 4	1,4,5,6,11,12,31,45,46	Опрацювання лекційного матеріалу №3	

	Олімпійських ігор.				
Тиждень 10 дата, 2 академічних годин	Відродження олімпійських ігор сучасності. діяльність П'єра де Кубертена 1. Передумови відродження Олімпійських ігор сучасності. Піонери відродження Олімпійських ігор. Розкопки Олімпії. 2. Життя та діяльність П. де Кубертена. 3. Атлетичний конгрес 1894 року та його значення. 4. Діяльність О.Бутовського.	Практика, 2	1,4,5,8,11,14,15, 38,48	Підготовка до практичного заняття №8	2
Тиждень 11 дата, 4 академічних годин	Історичні особливості розвитку міжнародного олімпійського руху 1. Організація, проведення та значення Ігор I Олімпіади. 2. Хронологія та аналіз Олімпійських ігор сучасності. 3. Діяльність Міжнародного Олімпійського Комітету та його президентів. 4. Олімпійська символіка та	Лекція, 2	1,2,4,5,13,19,31,34,44	Опрацювання лекційного матеріалу №5	

	<p>атрибутика. 5. “Ода спорту” та її гуманістична цінність. 6. Параолімпійські ігри та їх значення.</p>				
	<p>Історичні особливості розвитку міжнародного олімпійського руху 1. Організація, проведення та значення Ігор I Олімпіади. 2. Хронологія та аналіз Олімпійських ігор сучасності. 3. Діяльність Міжнародного Олімпійського Комітету та його президентів. 4. Олімпійська символіка та атрибутика. 5. “Ода спорту” та її гуманістична цінність. 6. Параолімпійські ігри та їх значення.</p>	Практика, 2	1,2,4,5,13,19,31,34,44,50	Підготовка до практичного заняття №9	2
Тиждень 12 дата, 2 академічних годин	<p>Особливості розвитку міжнародного спортивного руху сучасності 1. Міжнародний робітничий рух 20-30-х років. 2. Регіональні та континентальні ігри як</p>	Практика, 2	1,4,5,39,48	Підготовка до практичного заняття №10	2

	<p>складова частина міжнародного спортивного руху.</p> <p>3. Міжнародний студентський спортивний рух, Універсиади.</p> <p>4. Розвиток неолімпійських видів спорту.</p> <p>5. Проблеми та перспективи розвитку сучасного міжнародного спортивного та олімпійського рухів.</p>				
<p>Тиждень 13 дата, 4 академічних годин</p>	<p>Витоки фізичної культури в Україні</p> <p>1. Зародження фізичної культури на українських землях у період первіснообщинного ладу.</p> <p>2. Особливості фізичної культури скіфо-сарматської доби.</p> <p>3. Розвиток фізичного виховання та спорту в античних державах Північного Причорномор'я.</p> <p>4. Значення фізичних вправ у житті стародавніх слов'ян.</p> <p>5. Особливості, провідні</p>	<p>Лекція, 2</p>	<p>1,4,5,16,17,35,36</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу №6</p>	

	<p>форми та напрямки фізичного виховання у Київській Русі.</p> <p>6. Фізична підготовка запорізького козацтва.</p>				
	<p>Витоки фізичної культури в Україні</p> <p>1. Зародження фізичної культури на українських землях у період первіснообщинного ладу.</p> <p>2. Особливості фізичної культури скіфо-сарматської доби.</p> <p>3. Розвиток фізичного виховання та спорту в античних державах Північного Причорномор'я.</p> <p>4. Значення фізичних вправ у житті стародавніх слов'ян.</p> <p>5. Особливості, провідні форми та напрямки фізичного виховання у Київській Русі.</p> <p>6. Фізична підготовка запорізького козацтва.</p>	Практика, 2	1,4,5,16,17,35,36	Підготовка до практичного заняття №11	2
Тиждень 14 дата, 2 академічних годин	<p>Фізична культура та спорт в Україні у XIX-XX ст.</p> <p>1. Історичні передумови розвитку спортивного</p>	Практика, 2	1,4,5,16,17,25,35,36,38,40,42,43	Підготовка до практичного заняття №12	2

	<p>руху в Україні.</p> <p>2. Особливості розвитку фізичної культури і спорту в Східній Україні у ХІХХХ ст.</p> <p>3. Особливості розвитку фізичної культури в Західній Україні (кінець ХІХ – 30-ті рр. ХХ ст.).</p> <p>4. Зародження та розвиток спортивно-гімнастичного руху в Західній Україні. Діяльність сокільських, січових, пластових, лугових та спортивних товариств Галичини.</p> <p>5. Особливості спортивного руху в Закарпатті та Буковині у першій третині ХХ ст.</p> <p>6. Роль Івана Боберського в розвитку західно-українського спортивногімнастичного руху.</p> <p>7. Розвиток спорту за часів УРСР. Зародження організаційних, програмнонормативних та науково-методичних основ системи фізичного виховання.</p>				
--	---	--	--	--	--

<p>Тиждень 15 дата, 4 академічних годин</p>	<p>Україна в олімпійському русі. Проблеми та перспективи спортивного руху в Україні 1. Україна в міжнародному олімпійському русі. 2. Виступи українських спортсменів у Олімпійських іграх. 3. Створення НОК України та особливості його діяльності. 4. Особливості, проблеми та перспективи розвитку спортивного руху в сучасній Україні.</p>	<p>Лекція, 2</p>	<p>1,4,5,6,7,9,10,11,12,18,21,41</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу №7</p>	
	<p>Україна в олімпійському русі. Проблеми та перспективи спортивного руху в Україні 1. Україна в міжнародному олімпійському русі. 2. Виступи українських спортсменів у Олімпійських іграх. 3. Створення НОК України та особливості</p>	<p>Практика, 2</p>	<p>1,4,5,6,7,9,10,11,12,18,21,41</p>	<p>Підготовка до практичного заняття №13</p>	<p>2</p>

	<p>його діяльності. 4. Особливості, проблеми та перспективи розвитку спортивного руху в сучасній Україні.</p>				
	<p>Історія становлення та розвитку фізичної культури і спорту на херсонщині 1. Історія становлення та розвитку фізичної культури і спорту на Херсонщині в сучасний період. 2. Херсонці в олімпійських збірних колишнього СРСР. 3. Олімпійський внесок херсонських спортсменів в збірну СНД та незалежної України. 4. Херсонці у Книзі рекордів Гіннеса. 5. Факультет фізичного виховання та спорту як центр спортивного життя університету.</p>	<p>Практика, 2</p>	<p>1,4,5</p>	<p>Підготовка до практичного заняття №15</p>	<p>2+5</p>

9. Форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів – майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки використовується усний контроль: індивідуальне опитування; фронтальна перевірка знань та письмовий контроль: тестова перевірка знань. Реферат та його захист.

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до іспиту. Вони допускаються до іспиту після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

9.1 Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали

Види контролю	Поточне тестування та самостійна робота (балів, max)	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Опитування на заняттях	28	40	100
Написання реферату	5		
Презентаційна форма доповіді	2x6		
Контрольна робота	2x5		
Наявність конспектів лекцій в зошиті	5		
Усього:	60		

9.3. Критерії оцінювання за підсумковою формою контролю.

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

ОСНОВНА

1. Бондар А.С., Приходько Г.І. Історія фізичної культури : навч. посіб. Міністерство освіти і науки України, Харківська державна академія фізичної культури. Харків, 2013. 220 с.
2. Олімпійський спорт: в 2 т. Т. 1 / под. общ. ред. В. Н. Платонова. К.: Олимп. л-ра, 2009. 735 с.
3. Пангелова Н.Є. Історія фізичної культури: навч. посіб. К., 2007. 288 с.
4. Степанюк С., Гречанюк О., Маляренко І., Ткачук В. Історія фізичної культури: [навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеню вищої освіти «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальностей 014.11 середня освіта (фізична культура), 017 фізична культура і спорт]. Херсон: вид-во ПП Вишемирський В.С., 2016. 272 с.
5. Степанюк С.І., Гречанюк О.О., Маляренко І.В. Метод. посіб. для вивчення дисципліни «Історія фізичної культури» за блочно-модульною системою: Для студ. денної та заочної форми навчання факультету фіз. виховання та спорту. Херсон: вид-во ХДУ, 2006. 236 с.
6. Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.В. Історія фізичної культури: навч. посіб. Харків: «ОВС», 2003. 160 с.
7. Школа О.М., Золочевський В.В. Історія фізичної культури : навч. посіб. для студ. I курсу. Харків: Бровін О. В., 2012. 217 с.

ДОДАТКОВА

8. Агеевец В.У. ...И генерал Бутовский для России. М.: Советский спорт, 1994. 30 с.
9. Бубка С.Н., Булатова М.М. Олімпійське сузір'я України: атлети. К.: Олимп. л-ра, 2010. 166 с.
10. Бубка С.Н., Булатова М.М. Олімпійське сузір'я України: тренери. К.: Олимп. л-ра, 2011. 251 с.
11. Булатова М.М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях. К.: Олимп. л-ра, 2009. 400 с.
12. Булатова М.М. Твій олімпійський путівник. К.: НОКУ, 2011. 120 с.
13. Булатова М.М., Бубка С.Н. Культурное наследие Древней Греции и Олимпийские игры. К.: Олимп. л-ра, 2012. 408 с.
14. Бутовский А.Д. Собрание сочинений в 4-х томах. К.: Олимп. л-ра, 2009. 1-т. 336 с., 2-й т. 424 с., 3-й т. 360 с., 4-й т. 448 с.
15. Бутовський О.Д. Вибрані твори. упоряд. В.В. Драга, М.Д. Зубалій. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Поліграфкнига, 2007. 288 с.
16. Вацеба О.М. Історія фізичної культури та спорту в тематиці дисертаційних досліджень : покажчик авторефератів дисертацій з історії фізичної культури та спорту, (1950-2002 рр.). Л., 2003. 51 с.
17. Вацеба О.М. Нариси з історії західно-українського спортивного руху. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. 232 с.

18. Волошин А.П. На олімпійській хвилі. К.: МП Леся, 2008. 448 с.
19. Голощапов Б.Р. История физической культуры и спорта: учеб. пособ. для студ.вышш.пед.учеб.заведений. М.: Издательский центр «Академия», 2001. 312 с.
20. Енциклопедія олімпійського спорту України / За ред. В.М. Платонова. К.: Олимп. л-ра, 2005. 463 с.
21. Зірки олімпійського спорту України, 1994–2008: спеціальний проект. К.: Олимп. арена, 2011. 208 с.
22. Козій Ю.С. Організований спортивний рух в українській діаспорі США і Канади: Матеріали для лекцій з історії фізичної культури. Л., 2000. 26 с.
23. Кордіяк Ю.Є. Чемпіони живуть у Львові. Л.: Каменярь, 1980. 176с.
24. Кулик В. Олімпійський у серцях вогонь. Історія виникнення та становлення НОК України: докум. Нариси. К.: МП Леся, 2008. 308 с.
25. Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І. Історія виникнення й розвитку фізичної культури та спорту на Україні. Вінниця: Логос, 1997. 133 с.
26. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: пер. с венг. М.: Радуга, 1982. 399 с.
27. На олімпійських хвилях: довідник УСЦАК (1981-1996). Упоряд. О.Твардовський. Ньюарк (США), 1997. 142 с.
28. Нога О.П. Пропам'ятна книга історії 1-го чемпіонату світу зі стрільби з лука, а також утворення Міжнародної федерації зі стрільби з лука у 1931 році у Львові. Л.: ЗУКЦ, 2006. 92 с.
29. Нога О.П. Світ львівського спорту, 1900-1939: спортдосягнення, товариства, архітектура, вбрання, мистецтво. Л.: Українські технології, 2004. 783 с.
30. Олинова В. Люди и игры: У истоков современного спорта: пер. с чешского. М.: Физкультура и спорт, 1985. 249 с.
31. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. К.: Олимп. л-ра, 1997. 178 с.
32. Пономарев Н.И. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. М., 1970. 248 с.
33. Попеску І.К. Спорт у долях балканських народів. Л.: Світ, 1991 184 с.
34. Президенти Міжнародного олімпійського комітету. Життя та діяльність. За ред. М. Булатової. К.: Олимп. л-ра, 2001. 215 с.
35. Приступа Є., Пилат В. Традиції української національної фізичної культури. Л.: Троян, 1991.
36. Приступа Є.Н. Народна фізична культура українців. Л., 1995. 254 с.
37. Семенов-Зусер С.А. Физическая культура и зрелище в древнегреческих колониях северного причерноморья. Харьков, 1940. 42 с.

38. Сова А., Тимчак Я. Іван Боберський – основоположник української тіловиховної і спортової традиції. Л.: ЛДУФК ; Априорі, 2017. 232 с.
39. Степанюк С. Студентський спортивний рух : історія та сучасність. Л., 2003. 59 с.
40. Ткачук В., Степанюк С., Гречанюк О. Всесвітня історія фізичної культури: [метод. матеріали / для здобувачів ступеню вищої освіти «молодший спеціаліст» денної та заочної форм навчання спеціальностей 014.11 середня освіта (фізична культура), 017 фізична культура і спорт]. Херсон: ТОВ «БОРИСФЕН-ПРО», 2016. 98 с.
41. Ткачук В., Степанюк С., Гречанюк О. Історія спортивного і олімпійського руху: [метод. матеріали / для здобувачів ступеню вищої освіти «молодший спеціаліст» денної та заочної форм навчання спеціальностей 014.11 середня освіта (фізична культура), 017 фізична культура і спорт]. Херсон: ТОВ «БОРИСФЕН-ПРО», 2016. 95 с.
42. Трофим'як Б. Гімнастично-спортивні організації в національно-визвольному русі Галичини (друга пол. ХІХ – перша пол. ХХ ст.). Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 694 с.
43. Трофим'як Б.Е. Фізичне виховання і спортивний рух у Західній Україні (з початку 30-х років ХІХ ст. до 1939 р.): навч. посіб. Інститут змісту і методів навчання. К., 1997. 419 с.
44. Федоренко І. Золоті сторінки олімпійського спорту України. К.: Олимп. л-ра, 2000. 192 с.
45. Шанин Ю.В. Герои античных стадионов. 2-е изд., испр. и доп. М.: Физкультура и спорт, 1979. 142 с.
46. Шанин Ю.В. Олимпийские игры и поэзия эллинов. Гомер и классическая лирика VIII-V вв. до н.э. К.: «Вища школа», 1980. 184 с.
47. Шанин Ю.В. От эллинов до наших дней. М.: Физкультура и спорт, 1975. 143 с.
48. Энциклопедия олимпийского спорта: в 5-ти томах. Под общ. ред. В.Н. Платонова. К.: Олимп. л-ра, 2004. 1-й т. 496 с., 2-й т. 584 с., 3-й т. 632 с., 4-й т. 608 с., 5-й т. 528 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТ

49. Міжнародний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.olympic.org/>
50. Міжнародний паролімпійський комітет [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.paralympic.org.ua>
51. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
52. НОК України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.noc-ukr.org>
53. Олімпійська арена [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.olimparena.org/>